

Тарасенко Ольга Андріївна, Заслужений діяч мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», член Національної спілки художників України

Нелипович Зоя Ігорівна, здобувач вищої освіти ОС «магістр» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Образ моря в живопису XVII – XX століть

Ключові слова: образ моря, живопис, пейзаж, класицизм, романтизм.

Романтизм розвивався паралельно з класицизмом. Представники класичної течії слідували традиціям академізму за класичними канонам живопису. Головне для представників романтизму в живописі було передати емоції героя чи зображуваного мотиву.

Клод Лоррен розробив стилістику «ідеального пейзажу». Головне для нього – образ піднесеної, гармонійної природи, з якою людина живе в мирі та злагоді. Це ідеальний світ. Вперше у французькому живописі художник зобразив французькі гавані і запровадив жанрові сцени.

Море завжди приваблювало Уільяма Тернера в розбурханому вигляді. Він пише сповнені трагізму морські пейзажі, наприклад, «Корабельна аварія», «Мол у Кале» – перші значні зображення моря, бурхливого і загрозливого. Майстер втілює характерну для мистецтва романтизму тему трагічного протистояння людини та стихії.

Море як образ величної та суворої стихії, лежить в основі морських пейзажів І. Айвазовського. Море і небо – два головних його героя. Сюжет – їх протиборство та єдність. У картині «Море» (1864) художник зумів створити піднесений, проникливий образ морської стихії. На полотні «Серед хвиль» створено образ здібленого ураганом океану, а на картині «Ходіння по водах» (1888) очевидна символіка моря як моря життєвого.

В акварелях М. Волошина море виконує роль водного дзеркала і допомагає йому правильно вибрати загальний тон пейзажу, а потім будувати колірні відносини. В історичному сенсі море в пейзажах живописця – не тільки стихія природи, а й засіб зв'язку культур.

Низка творів О. Стіліануді відзначено мальовничим інтересом до зображення води. У картині «Одеський порт», створений художником образ Одеси нерозривно пов'язаний з морем. На полотні «Вітрильники» море зображено як віддзеркалююча водна поверхня.

Улюбленою темою Л. Лагоріо було морське узбережжя, що єднає море і землю. У морських пейзажах художника поєднувалися безпосередність етюду з натури з штучністю колірних ефектів у традиціях романтичного і академічного пейзажного живопису. У картині «Морський пейзаж» (1870) Л. Лагоріо, який рідко писав бурі, зобразив схвильоване море.

Морські пейзажі у творах А. Гавдзинського – це частина мальовничого образу Одеси. Художник обирає мотиви міського пляжу та обжитого узбережжя. Море, подібно до величезного екрану, відображає небо та заливає сонячними відблисками пісок і прибережні схили. Він любить зображати те, що втілює світло: море, листя, сніг.

У творчості Ю. Єгорова образ моря став символом свободи. Морській гаді Ю. Єгорова притаманні блиск і щільність. Образ моря у композиціях майстра подається у безпосередній близькості по відношенню до глядача. Море художника буквально «покриває» сферичну поверхню землі і сприймається як величне дзеркало, у якому відображається небо.

Введене В.Н.Топоровим поняття «комплекс морського», в живопису А. Лози включає: безпосередньо море, місто біля моря, човен, вітрильник, маяк. Вічно мінливу рухливу морську стихію художник ототожнював з людськими якостями. У картині «Втеча до Єгипту» торжествує море, що продовжує блакить неба.